

denotandum Principis Senatum in re civili receptam, Papæ suam fecerunt, ut significarent Cardinalium consessum coram Pontifice in ejus Palatio per modum Senatus.

XII. Consistorium duplex est: Ordinarium, et Extraordinarium. In Ordinario non nisi Cardinales cum Rom. Pontifice adsident: unde et secretum vulgò vocitatur. Extraordinarium; magisque sollemne est, cui præter Cardinales alii quoque Prælati, ac Ministri intersunt; unde Publicum quoque dici consuevit. In Consistorio antiquitus minores etiam causæ agitari consueverunt, quæ, auditis utrinque partibus, per R. Pontifices definiuntur; uti ex Actis Innocentii III, demonstrat Card. de Luca in *Relatiæ R. Curie Disc. V* in 6. At hodie graviora dumtaxat negotia in Consistorio explicantur, quæque forensem, et contentiosam formam non habent, sed solum gratiosam, et politicam, ut Principis supremum Senatum decet. Porro leviora negotia ad Congregationes Cardinalium rejecta sunt, vel ad Tribunalia Urbis, quæ hodie Romanam Curiam egregia forma constituunt.

XIII. Congregationes sunt Cætus Cardinalium per Pontifices instituti, quibus peculiaria quædam negotia, aliquando ipso præside R. Pontifice exequenda, ac definienda committuntur. Hujusmodi duplicis sunt generis; vel enim Ordinariæ sunt, scilicet, quæ stabilem habent formam, iisque determinata quædam negotia expedienda assignata sunt, uti sunt Congregationes *Indicis, Inquisitionis, interpretationis Concilii, Sacrorum Rituum, et de negotiis Episcoporum, et Regularium*; vel sunt Extraordinariæ, quæ pro peculiaribus quibusdam negotiis præter consuetudinem incidentibus indici solent; quibus finis dissolvuntur.

XIV. Atque hæc quidem Congregationes ad res Ecclesiasticas pertinent: nam sunt et aliæ, ut *Sacræ Consultæ* pro causis criminalibus totius Rom. ditionis extra urbem; *Boni Regiminis* pro tuendis rebus, et juribus Universitatum; *Tribunal Capitolii* pro causis intra urbem civilibus, uti pro criminalibus *Tribunal Gubernii*: tum et Tribunal in *Monte Citorio*, quod cumulativam habet cum Capitolio in civilibus, et privativam a quocumque Tribunali in Ecclesiasticis; atque ut recepit adpellationes totius orbis, ita ab eo ad Sacram Romanam Rotam in utrisque adpellatur. Verum pleraque ex his ad Principatum potiùs, quàm ad Sacerdotium pertinent: nec iis Cardinales, sed Prælati adfiguntur.

CAPUT QUINTUM.

DE LEGATIS ECCLESIASTICIS.

I. Legatorum usus uti in Republica civili, ita quoque in Ecclesiastica, jam inde a primis sæculis invaluit. Passim enim in antiquis monumentis Legati occurrunt ab Episcopis ad Synodos, vel ad Principes missi. Quum enim singulis Episcopis commodum non esset ad Concilia convenire, ipsis libertas data est, ut Legatos mitterent, vel Episcopos, vel Presbyteros, qui eorum vice in Conciliis fugerentur. Unde in Actis Conciliorum Carthaginiensium frequenter Legati Provinciarum Numidiæ, Mauritanæ, Bizacenæ, et Tripolitane. Tum ab ipsis Conciliis Carthaginensibus Legati aliquando ad Sedem Apostolicam, vel etiam ad Imperatores missi sunt, præsertim in causa Donatistarum. Verum supra cæteros semper emicuere Legati Sedis Apostolicæ; hi autem vel sunt *missi*, vel *nati*. De missis primum agemus, dein de natis.

II. Jam verò Legati a R. Pontificibus mitti consueverunt, vel ad negotia ex-

pedienda, vel ad Sedis Apostolicæ vices agendas: tum ad negotia expedienda dirigebantur, vel ad Ecclesias; uti Legati Zosimi Papæ ad Episcopos Africae pro tuendis Adpellationibus a Synodis Africanis ad Sedem Apostolicam: vel ad Principes, et Imperatores; uti Legati Liberii Papæ ad Constantium Imperatorem pro cogenda Synodo adversus Arianos.

III. Porro Legati, qui ad Sedis Apostolicæ vices gerendas mittebantur, veluti plenam exercebant Legationem: exprimebant enim Summi Pontificis auctoritatem: unde iisdem fruebantur prærogativis, quibus, si Pontifex adesset, uteretur. Unde in Synodo Nicæna Vitus, et Vincentius licet non nisi Presbyteri essent, attamen, quia Sylvestri Papæ legatione fungebantur, Synodo præferre. (***) *Videsis Tit. IV*, ubi hunc honorem Osio nostro Cordubensi vindicabimus. (*)

IV. Aliud quoque Legatorum Sedis Apostolicæ genus Ecclesiastica nobis exhibet Historia: eorum nempe, qui longiores in Urbe Regia moras trahebant, quique non alicui peculiari negotio addicti erant, sed ad quascumque causarum, aut negotiorum Ecclesiasticorum emergentium figuras præsto erant apud Principes. Primum istiusmodi legationis exemplum habemus in Juliano Coensi, qui a S. Leone in Urbe Imperatoria Apostolicæ Sedis Legatus fuit constitutus ad prospiciendum, ne hæreses Nestoriana, et Eutychiana in Conciliis Ephesino, et Chalcedonensi jam damnatae invalescerent; tum quæ suggerenda Imperatoribus forent, vice Pontificis insinuaret, ac de rebus ambiguis Pontificem consuleret, eumque de statu Ecclesiarum Orientis ereberrimis relationibus admoneret. Hi Legati *Apocrisarii*, sive *Responsales* dicebantur, quod Responsa, seu Mandata exsequerentur eorum, a quibus missi erant.

V. Demùm *Legati Nati* dicuntur illarum Ecclesiarum Episcopi, quibus dignitas Legationum Apostolicæ perpetuò est adnexa. Dicuntur *Nati*, quod per ipsam Episcopatus adeptionem sine ulla nova Sedis Apostolicæ, vel Pontificis commissione, Legati Apostolici constituuntur, sive nascuntur. Antiqua hujusmodi Legatorum exempla habemus in Episcopis Arelatensi, et Thessalonicensi, qui frequentibus, ac continuis Sedis Apostolicæ legationibus, veluti hæreditariam sibi legationem fecere. Istiusmodi Legati, sive potiùs Sedis Apostolicæ Vicarii in Provincias sibi conceditas eandem pænè exercebant jurisdictionem, ac Patriarchæ in suas Dioceses; qua de re secutis temporibus Primates dicti sunt. Atque hæc de Legatis jure antiquo satis.

(**) VI. In Hispania nostra alterum adhuc Legationis genus invenimus, quum videlicet Romanus Pontifex alicui Episcopo curam super Canonum observantiam demandavit. Hujusmodi est Leonis M. ad Turibium Asturicensem, Simplicii ad Zenonem Hispalensem, Hormisdæ ad Joannem Tarraconensem, et Salustium Hispalensem. (*)

VII. Jure novo triplex agnoscitur Legatorum genus. I. Legati a Latere; (***) qui quidem loquendi modus desumptus videtur ex Syn. Sardicensi *Can. VII*. (*) Cardinales nimirum, qui in legationes abeunt. Quia enim post sæculum XI uti nuper observavimus, Collaterales Pontificis dicti sunt; hinc a latere Pontifices adsumi censentur, quum ex ejusdem mandato aliquam exerceant legationem: qua de re insignis Apostolicæ dignitatis utuntur *Cap. 23, de Privilegiis*; ac iis juris antiqui Legatis respondere videntur, qui ad Apostolicæ Sedis vices gerendas missi veluti plenam exercebant legationem. Jure novo frequentia occurrunt hujusmodi Legatorum exempla apud Reges, et Principes pro bellis componendis, vel pro fœdere adversus infideles, vel hæreticos, similibusve gravioribus

negotii: Card. de Luca in *Rel. Rom. Cur. Disc. IV, n. 2.* Porrò Legato a letere in aliquam Provinciam adventante, alterius, si qui ibidem sit, minoris Legati omnis prorsus cessat auctoritas: *Cap. 8, de Officio Legati.*

(**) VIII. Profectò a sæculo XI non parum exerevit numerus, et auctoritas Legatorum in Hispania, opera præsertim Pseudo-Isidori Collectionis. Horum officium in hoc maximè erat, quod controversias inter Episcopos exortas finirent, Concilia convocarent, ac Metropolitanas ad Canonum promulgationem, et observantiam cogèrent. Unde ab Urbano II, missus est Renerius Cardinalis, ut Archiepiscoporum Narbonensis, et Tarraconensis extingueret controversias de Primatu, Toletano Archiepiscopo nuper adserto: ab Innocencio II, Guido Cardinalis, qui Synodum Burgensem collegit: ab Honorio III, Joannes Cardinalis, qui Synodum Ilerdensem coegit, cujus Constitutiones Asparragus Archiepiscopus Tarraconensis ex injuncto sibi a Legato munere promulgavit. Ne plures. (*)

IX. Legatorum a Latere plurimæ sunt facultates, quas partim extraordinario, speciali que mandato habere solent: uti quaslibet Ecclesias quomodolibet exemptas visitare; in causis majoribus, qua civilibus, qua criminalibus, judicare; reos vel enormium criminum absolvere; beneficia vacantia, etiamsi juris patronatus Ecclesiastici sint, reservata, aut affecta conferre; in ordinibus suscipiendis, et in matrimoniorum impedimentis dispensare, aliaque non pauca, quæ videbis apud Fagnanum de *Officio Legati.*

X. Alterum Legationis genus subeunt Legati, qui *Minores* dicuntur, vel simpliciter Missi; quippè qui non sunt de numero Cardinalium, sed dumtaxat R. Pontifice jubente Legatorum munere defunguntur. Ex horum numero sunt Nuntii Apostolici antiquis Apocrisariis respondentes, quos potestate quasi a latere Legati instructos Sedes Apostolica ad Reges, Magnos Princeps, Resque publicas mittit. Quanta sit hujusmodi Legatorum potestas ex tenore Brevium Pontificiorum dignoscatur oportet. Unde Cardinal. de Luca *Discursu XXXIII, ad Concil., Tridentinum num. 21,* monet, quoad jura Legatorum certam regulam statui non posse, *quum totum pendeat a tenore facultatum.*

XI. Ad tertium tandem Legationis genus pertinent Legati nati, qui sanè iidem sunt, atque illi, qui jure antiquo ex privilegio suarum Ecclesiarum legationis munus obibant: de his satis § V. Hujusmodi prærogativa fruuntur Episcopi Cantuariensis, et Eboracensis in Anglia, Arelatensis, Bituricensis, et Lugdunensis in Gallia, Toletanus, et Bracarensis in Hispaniis, Pisanus in Italia pro Corsica, alique.

XII. Nec tantum Episcopis, verùm et Principi alicui ob præclara in Ecclesiam merita munus *Legati nati* a Sede Apostolica aliquando adtributum est. Ita Siciliae Rex Legatus natus R. Pontificis est in toto Regno, sive ex Bulla Urbani II. Salerni an. 1098, edita, quàm *Monarchiæ Siciliae* vulgò nuncupant, sive ex Bulla Benedicti XIII. 3. Kal. Septembr. an. 1728, emanata, quæ vim concordia habet. Et meritò quidem hoc nomine donatur; ea enim Pontifex pacis studiosissimus dissidia, quæ R. Sedem inter. ac Reges Siciliae diu exarserant, sapienter extinxit.

CAPUT SEXTUM.

DE PATRIARCHIS, EXARCHIS, ET PRIMATIBUS.

I. Vox *Patriarcha* id potissimum significare videtur nimirum *Principem Familiæ, Cognationis, vel Tribus,* apud *Hesychium,* et apud *Suidam Regiones, Tri-*

bus, locorum Præfecturæ. Primus alicujus familiæ auctor, unde alii descenderint, *Patriarcha* dictus est: *Suidas* ib.

II. Quamvis Socrates, qui Historiam suam edidit an. 440, primus Episcopis Christianis, qui pluribus provinciis præsent Patriarchæ nomen dederit: *Lib. V, cap. 8,* at publica Ecclesiæ auctoritate in Syn. Chalced. an. 451, primum ita vocati sunt: *Act. III.*

III. Qui seriùs Patriarchæ dicti sunt, antiquitus *archiepiscopi, et Exarchi Diæceseos* nuncupabantur. Etsi enim nunc unum idemque sint Archiepiscopus, et Metropolitanus; attamen prioribus Ecclesiæ sæculis nomen Archiepiscopi vix ulli dabatur Episcopo, nisi cujus jurisdictio super totam aliquam Imperii Diæcesim se extenderet uti Episcopis Alexandrino, Antiocheno, Ephesino. Quamobrem Justinianus Imp. Episcopatum Justinianæ I, in sedem Patriarchalem erigens sanxit: *Volumus, ut non solum Metropolitanus, sed etiam Archiepiscopus fiat.* Novell. XI. *Exarchi* quoque *Diæceseos* vocabantur ad distinguendos eos ab *Exarchis unius cujusdam Provinciæ,* qui tantummodo Metropolitani erant. Ita Dominus. Episc. Antioch. *Orientalis Diæceseos Exarchus* in Conciliis Antiocheno, et Chalcedonensi adpellatur.

IV. Uti nomen Archiepiscopi, ita quoque Diæceseos vox antiquitus multò amplioris erat significationis. Ad rem Theodorus Balsamon in Can. IX, Chalced. *Diæcesis autem est, quæ multas sub se habet provincias.* Rufinus etiam in suo Breviario: *Et in Diæcesi, inquit Macedoniae Provinciæ sunt septem: Macedonia, Thessalia &c.* At quæ modo Diæcesis adpellatur, antiquitus dicebatur *Paræcia:* uti observabimus in titulo de Episcopis.

§ I.

DE PATRIARCHARUM ORIGINE.

V. Ut rectè in Patriarcharum originem inquiretur, omninò distinguendum censeo inter dignitatem Patriarchicam ex una parte, et potestatem ex altera. Atqui Ecclesiarum Romanæ, Alexandrinæ, Antiochenæ dignitatem, ac splendorem ex eo præcipuè profluxisse, quod a S. Petro fundatæ fuerint, perspicua demonstrant Eusebii, Chrysostomi, Nazianzeni, Theodreti, aliorumque veterum testimonia, quæ vides apud Thomas, de *N. ac V. Eccl. Disc. Part. I, lib. I, cap. 8.* Ad rem Hinckmarus Rem. Tom. II, pag. 402. *Sedes Ecclesiarum Romanæ Alexandrinæ. et Antiochenæ idcirco speciales sedes dici. . . quoniam Sedes sunt, quin potius una Sedes Magni Petri Apostolorum Principis.*

VI. Quid quod ex Sedium dignitate earundem auctoritas, ac potestas effluxit? Profectò quum ex Roma, Alexandria, et Antiochia vicinis, et circumjacentibus regionibus evangelicæ prædicationes lux refulxerit, hinc factum est, ut cæterarum veluti Parentes haberentur, et Matrices. Qua de re ubi in earundem regionum civitatibus Episcopos constitui oportuit, hoc jus non nisi ad Ecclesiæ Matricis Episcopum spectare visum est, a quo ipsa fidei plantatio, et Ecclesiarum institutio profecta agnoscebatur. Hujusce auctoritatis veluti specimem dedit S. Paulus, qui, uti sequenti titulo videbimus, Titum Cretæ reliquit, ut constitueret per civitates Presbyteros, id est Episcopos.

VII. Præterea quum identidem hæreses, et schismata erumperent, ac inter Episcopos controversiæ oborirentur; quidnam fidei tuendæ, ac paci Ecclesiarum